

Streekeigen bebouwing en beplanting in het buitengebied van IJsselmonde

*Heeft u bouw- of verbouwplannen in het buitengebied van IJsselmonde?
Lees dan in deze folder wat u kunt doen om de bijzondere
landschappelijke kwaliteiten in dit gebied te behouden en te
versterken.*

Samen bouwen aan het landschap

In IJsselmonde werken we aan een aantrekkelijk landschap. Bij ontwikkelingen in het buitengebied streven we er naar om de beleving en het poldergevoel in stand te houden en waar mogelijk een stukje te versterken. Wie goed kijkt ziet dat het buitengebied een palet biedt met verschillende landschappen; vanaf een dijk is de beleving van het landschap heel anders dan midden in de polder. Dat zien we ook terug in de bebouwing en beplanting van het erf; bebouwing in de polder is anders dan bebouwing langs een dijk. Deze verschillen vertellen iets over de plek, en hangen samen met de ontstaanswijze van het landschap.

Omdat we trots zijn op onze polders en dijken, zien we graag dat nieuwe ontwikkelingen aansluiten bij de kenmerken van de plek. Met deze folder bieden we een handreiking om ontwikkelingen aan dijken zo goed mogelijk in te passen. Zo kan u ook bijdragen aan een aantrekkelijk landschap wanneer u in het buitengebied woont of werkt.

Ontstaansgeschiedenis Op het eiland IJsselmonde vinden we een afwisselend landschap met polders en dijken, omgeven door rivieren. Voordat er dijken waren hadden de rivieren vrij spel, en overstroomde het land regelmatig. Nadat de dijken waren aangelegd konden nieuwe polders in gebruik worden genomen en kwam er permanente bewoning, in het begin vooral langs de dijken. Daarmee zijn de dijklinten duidelijke sporen van het ontstaan van de polders.

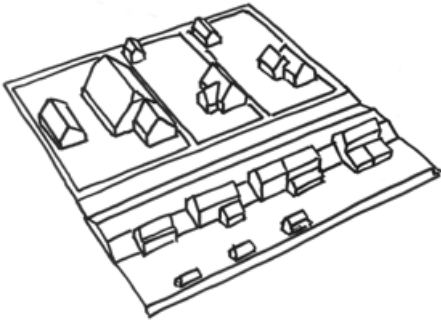

Wat kenmerkt de Waaloever?

De Waal is een oude riviertak, die tot het jaar 1332 in verbinding stond met de rivieren 'de Noord' en de 'Oude Maas'. Sindsdien ligt er aan beide zijden van de Waal een dam, en is het een binnenwater. Tussen de dijk en het water van de Waal ligt een strook land welke hoger gelegen is dan de polders achter de dijk zelf. Deze vruchtbare gronden waren uitermate geschikt voor de kleinschalige tuinbouw. Daarom is het een zone met een eigen karakter. De hoofdbebouwung ligt buiten de oeverzone, op de dijk zelf. In de oeverzone staan de bijgebouwen, de zogenaamde oeverschuren, die een charmant informeel geheel vormen met de (moes-)tuinen en boomgaarden.

Algemene tips voor bouwen in het landschap

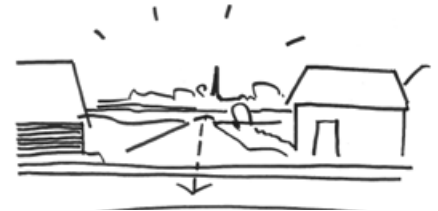
Houd de bebouwing eenvoudig

Gebouwen in het buitengebied hebben 1 bouwlaag met daarop een eenvoudige, maar beeldbepalende kap.

Erfbeplanting is beeldbepalend

Door de erfbeplanting liggen de gebouwen minder prominent, min of meer verscholen, in het landschap.

Zorg voor zicht op het landschap

Houd rekening met de positie van gebouwen en de organisatie van het erf, zodat het landschap zichtbaar blijft.

Bouwen aan de oever

Landschappelijke inpassing

In het buitengebied staat het landschap centraal. Nieuwe ontwikkelingen moeten daarom zorgvuldig worden ingepast. Dat betekent dat de bebouwing niet te opvallend mag zijn, en er uit ziet alsof het gebouw ook echt op die plek thuis hoort. Beplanting speelt daarbij een heel belangrijke rol. In het landelijk gebied hoort een typisch landelijke architectuur, met een erfinrichting en beplanting die past bij de streek.

Van oudsher is er langs de Waaloever geen formele (woon)bebouwing, maar alleen aan tuinbouw gerelateerde bebouwing in de vorm van oeverschuren. De informele uitstraling van de oeverschuren vormen samen met de kleinschalige landbouw een charmant geheel. Ook voor nieuwe ontwikkelingen geldt daarom dat er een zekere mate van kleinschaligheid moet worden nagestreefd met een architectuur die geïnspireerd is op de stijl van de oeverschuren.

In de oeverlanden van de Waal is nauwelijks sprake van een erf of tuin; juist daardoor is de bebouwing onderdeel van het landschap. Door (streekeigen)beplanting zorgvuldig toe te passen kan er toch een privé situatie worden gecreëerd.

Volg de richting van het landschap

Geef gebouwen een richting en volg daarbij het landschap.

Houd rekening met hiërarchie

Bebouwing dicht bij de dijk of weg is het visitekaartje van het landschap. Verder het landschap in is de bebouwing lager, informeler en onopvallend.

Algemene tips voor uw erf

Verharding Probeer niet meer verharding toe te passen dan echt noodzakelijk is.

Verlichting Besteed aandacht aan de verlichting. Plaats de verlichting zo laag mogelijk bij de grond, en probeer overvloedige verlichting te vermijden.

Hekwerken Probeer in plaats van hekwerken zoveel mogelijk beplanting toe te passen. Als hekwerken echt noodzakelijk zijn, kunnen deze gecombineerd worden met hagen, zodat ze minder opvallen in het landschap.

Beplanting Het erf is een compositie van bebouwing en beplanting. Denk dus steeds aan beide tegelijkertijd.

Reclame Probeer reclame zo eenvoudig mogelijk te houden. Liefst geen verlichting, geen felle kleuren en niet te groot. Daarmee is reclame nooit te groots of schreeuwerig, maar past deze bij de bebouwing en het landschap.

Parkeren Zorg voor voldoende parkeerplekken op de kavel, zoveel mogelijk uit het zicht.

Aantrekkelijk voor dieren Tref voorzieningen en/of gebruik plantsoorten die voor dieren aantrekkelijk zijn. Vooral struiken waar noten (hazelaar) of bessen (Gelderse roos, sleedoorn) in zitten zijn aantrekkelijk voor dieren. Ook met nestkasten en takkenhopen creëert u een plek voor dieren.

2

Beplanting op het erf

Uw tuin als onderdeel van het landschap

U kunt bijdragen aan een aantrekkelijk landschap door uw erf zorgvuldig in te richten en te kiezen voor beplanting die past bij de sfeer van de Waaloever. Uiteindelijk is de beplanting mede bepalend voor de sfeer van de Waaloever.

De sfeer van moestuinen en boomgaarden kenmerken het karakter van de Waal. Oorspronkelijk vinden we hier geen formele bebouwing, en daarom ook geen formele tuinen. Probeer daarom bij de inrichting van uw erf aansluiting te zoeken op dit kleinschalige en informele karakter, en leg een moestuin of een (laagstam)boomgaard aan. Zo kan het charmante, kenmerkende karakter van de Waal behouden blijven.

Bebouwing en beplanting horen bij elkaar

Het is niet de bedoeling om beplanting te gebruiken om gebouwen achter te verstoppen, de beplanting en gebouwen vormen samen een compositie. Hoge bomen zijn hiervan een goed voorbeeld, deze zijn al vanaf grote afstand zichtbaar en maken dat uw erf niet 'kaal' in het landschap ligt.

Welke beplanting is streekeigen?

Streekeigen beplanting komt van oorsprong voor in het landschap van IJsselmonde en is bovendien bijzonder waardevol voor de natuur in de omgeving. Streekeigen beplanting is goed aangepast aan de omstandigheden van ons klimaat, en is ook bestand tegen veel ziekten en plagen. Probeer de aanleg van schuttingen, coniferen en andere niet-inheemse beplanting zoveel mogelijk te beperken.

Bomen

Veldesdoorn	<i>Acer campestre</i>
Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanum</i>
Paardekastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>
Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>
Gewone beuk	<i>Fagus sylvatica</i>
Gewone es	<i>Fraxinus excelsior</i>
Zwarte walnoot	<i>Juglans nigra</i>
Okernoot	<i>Juglans regia</i>
Wilde kamperfoelie	<i>Lonicera periclymenum</i>
hoogstamfruitbomen	<i>Pit en steenvruchten*</i>
Gewone plataan	<i>Platanus x acerifolia</i>
Witte Abeel	<i>Populus alba</i>
Grauwe abeel	<i>Populus canescens</i>
Euramerikaanse populier	<i>Populus euramericana</i>
Zwarte populier	<i>Populus nigra</i>
Ratel populier	<i>Populus tremula</i>
Westamerikaanse Balsempopulier	<i>Populus trichocarpa</i>
Prunus: zoete kers	<i>Prunus avium</i>
Zomereik	<i>Quercus robur</i>
Schietwilg	<i>Salix alba</i>
Kraakwilg	<i>Salix fragilis</i>
Bittere wilg	<i>Salix purpurea</i>
Zomerlinde	<i>Tilia cordata</i>
Grootbladige zomerlinde	<i>Tilia platyphyllos</i>
Zilverlinde	<i>Tilia tomentosa</i>
Hollandse linde	<i>Tilia x vulgare</i>

Struiken

Gele kornoelje	<i>Cornus mas</i>
Rode kornoelje	<i>Cornus sanguinea</i>
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>
Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>
Wilde kardinaalsmuts	<i>Euonymus europeus</i>
Wilde liguster	<i>Ligustrum vulgare</i>
Prunus: sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>
Wegedoorn	<i>Rhamnus catharticus</i>
Zwarte bes	<i>Ribes nigrum</i>
Aalbes	<i>Ribes rubrum</i>
Roos, honds	<i>Rosa canina</i>
Roos: egelantier	<i>Rosa rubiginosa</i>
Wilg, amandel	<i>Salix triandra</i>
Wilg, kat	<i>Salix viminalis</i>
Vlier, gewone	<i>Sambucus nigra</i>
Roos, gelderse	<i>Viburnum opulus</i>

*fruitsoorten geschikt voor kleigronden:

Appels

Present van engeland	Avezaathse kapel
Reinette van ekenstein	Besy van schonauwen/
Zoete bloemee	wintervijg
Zoete campagner	Kleipeer/winterjan
Zoete kroon	Oomskinderpeer
	Roem van altena

Peren

Tuinontwerp

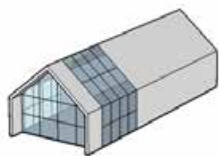
Het is aan te raden om een inrichtings- en beplantingsplan te maken. Daarbij is het goed om te bedenken wat u met een goed beplantingsplan kunt bereiken. Denk bijvoorbeeld aan begrenzing van ruimten binnen het erf, maar ook waar u zon of juist schaduw wilt, en op welke plek beplanting de wind tegen kan houden.

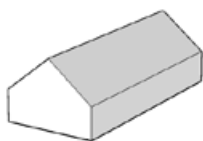
Aandacht voor natuur

Op eenvoudige wijze kunt u met de inrichting van uw erf een bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Bijvoorbeeld door te kiezen voor inheemse, streekeigen beplanting en door zo min mogelijk verharding aan te brengen. Ook van een poel of een vijver kunnen veel planten en dieren profiteren, bij voorkeur met een brede, flauwe oever. De meeste natuurwaarde ontstaat als ze op een zonnige open plek ligt.

Bebouwing aan de Waal

kaswoning

schuurwoning

Gebouwen zijn vormgegeven als eenvoudige heldere volumes.

De bebouwing heeft één bouwlaag met een kap (type zadeldak)

De woningtypes verwijzen naar het van oudsher tuinachtige karakter langs de Waal

Er is zicht op de Waal vanaf de dijk

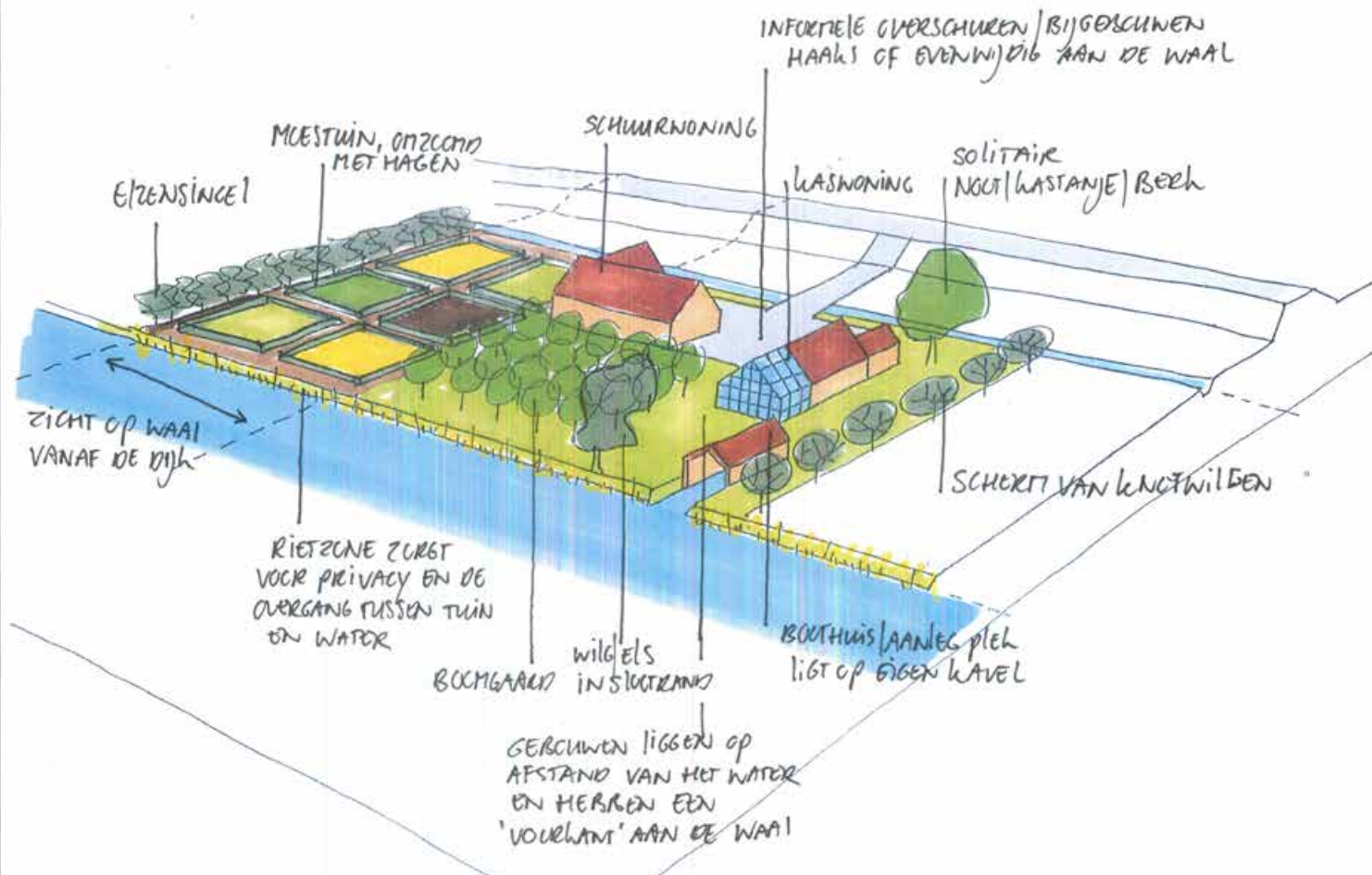
Karakteristiek

- Kleinschalige bebouwing in de oeverzone, op afstand van de dijk
- Oeverschuren bestaan uit schuurwoningen of kaswoningen. Deze types verwijzen naar het van oudsher tuinachtige karakter langs de Waal, met moestuinen en boomgaarden
- De bebouwing is eenvoudig, heeft een informeel karakter en bestaat uit lichte materialen
- Ondanks sterke onderlinge overeenkomsten is elk gebouw uniek, er wordt niet seriematig gebouwd

- Gebouwen zijn vormgegeven als eenvoudige en heldere volumes
- Er is een duidelijk verschil tussen het hoofdgebouw en de bijgebouwen op een kavel
- De bebouwing is ondergeschikt aan het landschap

Positie en oriëntatie

- De richting van de hoofd-en bijgebouwen is haaks of evenwijdig aan de oeverlijn en wordt zo gekozen dat er zoveel mogelijk zicht vanaf de dijk op de Waal wordt gecreëerd

- De oevershuur staat in het landschap, op afstand van de dijk
- De oevershuur is georiënteerd op het water (en niet of minder op de weg). Er grenzen geen achterkantsituaties aan de Waal

Kap en bouwhoogte

- De bebouwing bestaat uit één bouwlaag met een kap
- De bebouwing heeft geen dakkapellen, de nok en randen van het dak zijn altijd zichtbaar
- Type kap: zadeldak

- De kap is beeldbepalend (dakhelling)
- Het type kap, de grootte en hoogte van de kap passen bij de sfeer, maat en schaal van het landschap

Materiaal- en kleurgebruik

- Oeverschuren staan verder het landschap in en hebben daarom een meer informeel en bescheiden karakter. De woningen bestaan uit natuurlijke, lichte materialen zoals hout en glas

Organisatie kavel

- De oeverschuren liggen op afstand van de dijk en worden ontsloten middels een informele (eigen) weg/pad. Indien mogelijk worden meerdere oeverschuren via een gemeenschappelijke toegang/erf ontsloten, waardoor er zo min mogelijk inritten aan de dijk worden gecreëerd
- Er wordt op eigen terrein geparkeerd, bij voorkeur uit het zicht, bijvoorbeeld in een (gemeenschappelijke) schuur

Gebruik riet voor privacy en de overgang tussen tuin en water

Pas niet meer verharding toe dan noodzakelijk is.

Probeer in plaats van hekwerken zoveel mogelijk beplanting toe te passen.

Lage fruitbomen passen goed aan de Waaloever

Kies voor een open beplantingsvorm met soorten die thuishoren aan de oever

Knotwilgen passen goed in het landschap

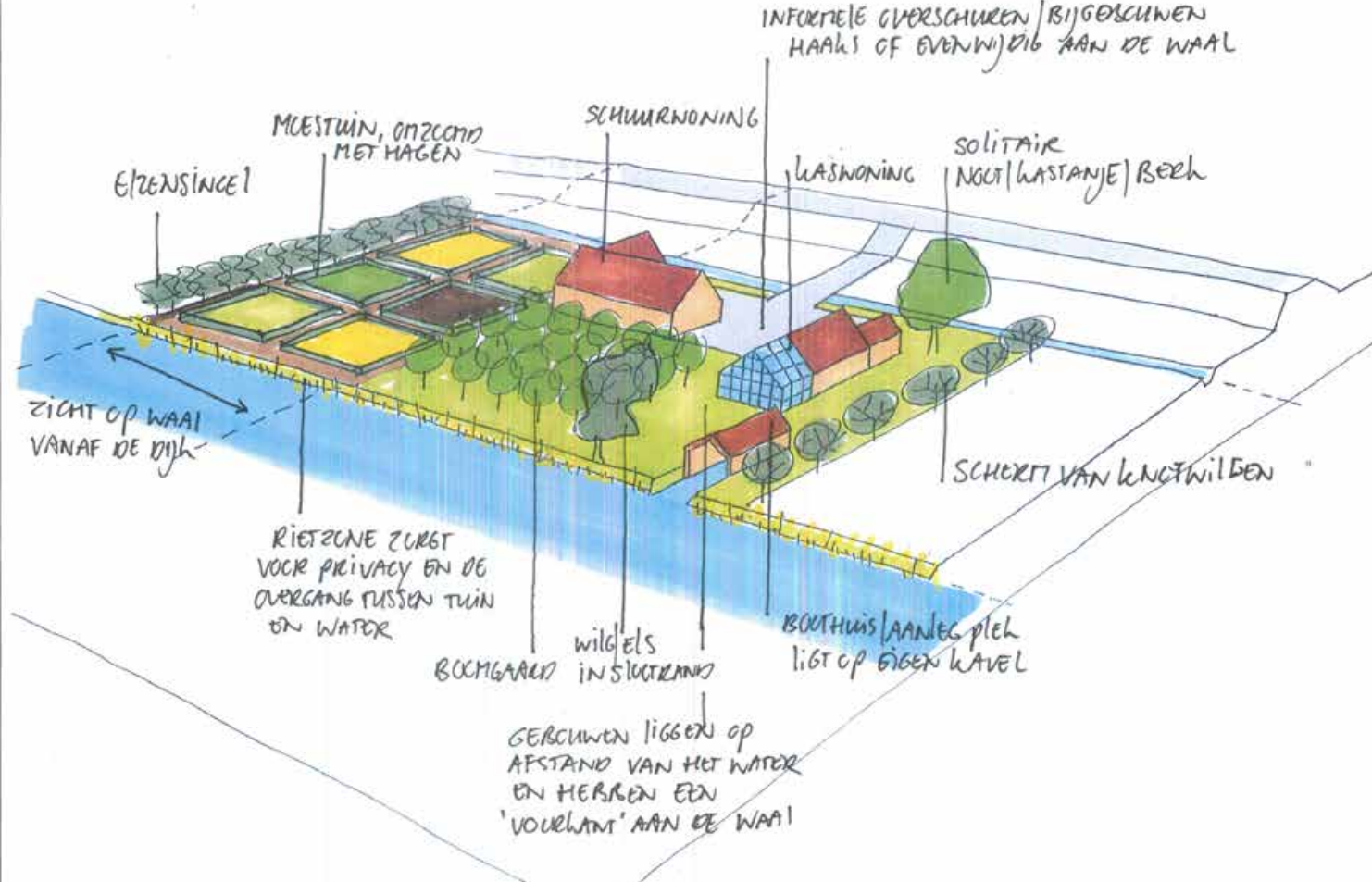
Wat te planten aan de Waaloever?

FRUITBOMEN/ BOOMGAARD: hoogstam- of laagstam fruitbomen met appel, peer, pruim, noot of kers

HAAG ROND DE MOESTUIN OF BOOMGAARD: meidoorn

STRUIKEN: hazelaar, hondsroos, gelderse roos, wilde kardinaalsmuts, zwarte bes, aalbes, amandelwilg, katwilg

SOLITAIRE BOOM: wilg, els, es

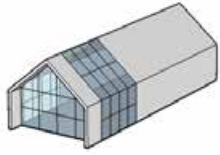
Erfinrichting en beplanting aan de Waaloever

- Het erf is een compositie van bebouwing en beplanting. Denk dus steeds aan beide tegelijkertijd.
- Houd beplanting in deze zone overwegend laag, maak gebruik van fruitbomen en hagen (tuinbeplanting)

- of informeler, met de knotbomen en riet (landschappelijke beplanting)
- Denk bij de inrichting van de tuin aan de sfeer van moestuinen en boomgaarden. Richt de ruimte overwegend landschappelijk en informeel in
- Gebruik grote (formeel) bomen als uitzondering, bijvoorbeeld om een bijzondere plek aan het water te accentueren

- Maak het water vanaf de dijk zoveel mogelijk zichtbaar. Gebruik de sloten op de erfgrans om het water richting de dijk te leiden. combineer dit eventueel met een aanlegplek of insteekhaventje
- Een aanlegplaats of insteekhaventje ligt altijd op eigen terrein
- Beplant de oeverzijde met riet, met het oog op privacy en om een rommelig beeld vanaf het water tegen te gaan

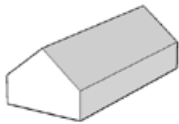
Beelden en inspiratie

kaswoning

4

schuurwoning

6

8

beukhaag

ligusterhaag

meidoornhaag

veldesdoornhaag

9

10

11

12

13

5

14

15

16

sloot met riet en lage kade

meidoorn- of gemengde haag

elzenwindsingel

Beelden en inspiratie

De foto's in deze folder zijn voor een groot deel gemaakt door de opstellers. Dit geldt niet voor de genummerde foto's. De fotoverantwoording/bronvermelding van deze inspirerende voorbeelden vindt u hieronder:

1. VolgaDacha House van Bureau Bernaskoni. Bron: www.archdaily.com.
2. Zorgboerderij Buijtenhof van Rhoon. Foto: Marijke Lutz
3. Natuur in de tuin. Foto: Marijke Lutz
4. Oeverschuur – bron: www.b2ai.com
5. Prefab woning, Darimoor by Roderick James – bron: <http://www.archiexpo.com>
6. Schuurwoning – Architect: Cor Kalfsbeek Architectuur BNA – bron: www.corkalfsbeek.nl
7. Beeld uit boek: Linten in de leegte, uitgave van Gemeente Montfoort
8. Schuurwoning, Lochem – foto: Frits Punter
9. Lofthome Beke Brinkman, Den Hoorn – Architect/foto: BKVV Architecten
10. Woonhuis, Wagenborgen – Architect: Kwint Architecten – bron: www.kwintarchitecten.nl
11. Kaswoning Eva-Lanxmeer, Culemborg – Architect: KWSA Architecten – bron: www.iceb.nl
12. Het schoorstenenhuys - Architect: Onix. Bron: www.onix.nl
13. Onbekend
14. Onbekend
15. Schuurwoning - Architect: MBT architecten. Bron: www.mbtarchitecten.nl
16. Schuurwoning, Delden – Architect: SchipperDouwesArchitectuur – bron: www.schipperdouwes.nl

Voor meer informatie over regels, procedures en vergunningen:

Gemeente Barendrecht

Tel: 14 0180

www.barendrecht.nl

Gemeente Ridderkerk

Tel: 0180-451234

www.ridderkerk.nl

Gemeente Zwijndrecht

Tel: 14 078

www.zwijndrecht.nl

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Tel: 14 078

www.h-i-ambacht.nl

Gemeente Albrandswaard

Tel: (010) 506 11 11

www.albrandswaard.nl

De opsteller heeft alle rechthebbenden van gebruikte afbeeldingen geprobeerd te achterhalen. In de folder is een fotoverantwoording opgenomen. Personen of instanties die menen aanspraak te maken op auteursrecht, verzoeken wij contact op te nemen met Wietske Wolf via telefoonnummer 14 0180.

De landschapstafel IJsselmonde vindt zijn oorsprong in het Deltapoort programma. In 2012 heeft de stuurgroep van dit programma de Gebiedsvisie Deltapoort 2025 vastgesteld. Het doel bij de uitvoering van deze visie is: het gebied IJsselmonde te ontwikkelen tot een aantrekkelijk gebied waar met plezier en tevredenheid wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd.

Verschillende ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden hebben hier zich afgelopen jaren al voor ingezet. Onder andere binnen de thema's groen, recreatie, toerisme, bereikbaarheid, routenetwerk en bedrijvigheid.

Kijk voor meer inspiratie, achtergronden en informatie op www.mooijssselmonde.nl en op www.groenijssselmonde.nl